

Slovenski dom

Štev. 102.

V Ljubljani, četrtek 4. maja 1939.

Leto IV

Sovjetski zunanji minister Litvinov - odstavljen

Zaradi njegovega odstopa se bo sedanja ruska zunanja politika najbrž močno spremenila

Moskva, 4. maja. o. Sinoči so v poznih večernih urah vse sovjetske radijske postaje nenadno sporočile vest, da je dolgoletni sovjetski zunanji minister Litvinov nenadno odstopil. Nato je izšlo naslednje uradno poročilo:

»Predsednik sovjetske unije je na lastno prošnjo odstavil dosedanjega komisarja za zunanje zadeve Litvinova in njegove posle izročil predsedniku sveta ljudskih komisarjev Molotovu.«

Razen tega uradnega poročila ne daje ne sovjetski tisk ne radio nikake razlage o tem, zakaj se je moral umakniti Litvinov, s čigar imenom je neoljubivo zvezana vsa zunanja politika Sovjetske Rusije v zadnjih desetih letih. Presenečenje pa vzbuja dejstvo, da ni na njegovo mesto imenovan Potemkin, njegov glavni sodelavec in uradni namestnik, marveč, da je Stalin izročil vodstvo sovjetske zunanje politike predsedniku vlade Molotovu. S tem dogodkom je potrjena resnica, da Litvinov že dalje časa ni užival Stalinovega zaupanja, zaradi česar so zadnji dve leti pogosto prihajale vesti o njegovem odstopu in celo o aretaciji.

London, 4. maja. o. Novica o prisilnem odstopu sovjetskega zunanjega ministra je vzbudila v Angliji veliko pozornost. Vsi današnji jutranjiki prinašajo to vest na prvem mestu. Ker se je za odstop razvedelo šele pozno zvečer, se listi omejujejo samo na kratke razlage in ne prinašajo uvodnikov. V teh kratkih pripombah pravijo, da je odstop vzbudil izredno presenečenje v angleških uradnih krogih. Po mišljenju angleškega tiska je bila prav ta časa vsaka sprememba v sovjetski zunanji politiki nepotrebna in neumestna. Razočaranje vlada tudi zaradi tega, ker ni bil na Litvinovo mesto poklican Potemkin, ki se zdaj mudi v Turčiji, s katero naj bi po Litvinovi zamisli Rusija sklenila takojšnjo črnomorsko zvezo, ki bi se ji pridružila tudi Romunija. Listi se sprašujejo, ali bo ta važna sprememba imela kaj vpliva na potek pogajanj za sklenitev obrambne zve-

ze med Francijo, Anglijo in Rusijo. Listi upajo, da se pogajanja zaradi tega ne bodo ustavila, saj mora biti Sovjetski Rusiji ravno toliko do take zveze, kakor Angliji in Franciji. Rusija je v marsikaterem oziru še bolj ogrožena, kakor Francija in Anglija. Pariz, 4. maja. o. Odstavitev sovjetskega zunanjega ministra Litvinova je v Franciji vzbudila silno presenečenje, zlasti v levičarskih krogih. Litvinov je bil tvorec zveze med Francijo in Rusijo ter glavni zagovornik takojmenovane kolektivne varnosti, katero je hotel zadnje čase oživit v obliki obrambne zveze čim večjega števila evropskih držav. Francoski tisk se sprašuje, kakšno je ozadje tega odstopa in prihaja do sklepa, da sovjetski voditelji niso bili zadovoljni z zunanjo politiko Litvinova, češ, da nalaga ta politika zlasti zadnje čase sovjetski Rusiji preveč obveznosti do takojmenovanih kapitalističnih držav. Nekateri listi vidijo v odstopu znamenje, da se bodo pogajanja za sklenitev zveze med Anglijo, Francijo in Rusijo razbila ter izražajo sum, da so v ozadju tega odstopa — nemške spletke.

Vesti 4. maja

Belgijska vlada je izgnala nemškega časnikarja Ehlertsa, ki je bil poleg svojega poklicnega dela še zaupnik nemške »Delovne fronte« za Belgijo in je bil prizadet pri raznih nemških propagandnih akcijah v obmejnem ozemlju.

Odstavitev sovjetskega zunanjega ministra Litvinova je vzbudila močan odmev tudi v Ameriki, kjer pravijo, da s tem dobila udarec angleška prizadevanja za ustanovitev obrambne fronte proti Nemčiji.

Francoski general Weygand je davi dopotoval iz Ankare v Carigrad, od koder bo še danes odletel v Bukarešto, kjer bo nekaj dni gost romunske vlade.

Novi angleški poslanik v Rimu je včeraj izročil svoje poverilnice zunanjemu ministru grofu Ciano.

Velika vojaška parada je bila včeraj v Varšavi, na čast narodnemu prazniku. Posebno navdušenje ljudstva je vzbudilo motorizirano protiletalsko topništvo.

Italija bo napela vse sile, da doseže mirno poravnano spora med Nemčijo in Poljsko — to upanje izraža francoski tisk.

Nova vlada češko-moravskega protektorata se je včeraj s predsednikom generalom Eliášem na čelu predstavila protektorju von Neurathu.

Včeraj je bila objavljena statistika vpisovanja v novo enotno češko stranko »Narodna skupnost«. Vpisovanje v to stranko je pokazalo zelo lep uspeh. Od skupnega števila 2.133.427 moških, ki se smejo vpisati v to stranko, se je vpisalo 2.079.185 članov, t. j. 98,4%.

Evropski položaj se po Hitlerjevem govoru ni spremenil. Angleško ljudstvo je bilo prej in zdaj pripravljeno na vsako akcijo, ki bi omogočila vzpostavitev mednarodnega zaupanja, ne gre pa več na besede in obljube. Tako je govoril včeraj svojim volivcem bivši angleški zunanji minister Eden.

Francoska vlada je sklenila razpisati notranje posojilo šest milijard frankov, s katerim bo poravnala razne kratkoročne obveznosti.

Velik plaz se je utrgal v dolini Arties v francoskih Alpah ter zasul 30 delavcev pri nekem jezu.

Nemška poslanika v Londonu in Parizu se bosta že danes vrnila na službeni mesti, od koder sta bila odpoklicana po zasedbi Češke in Moravske.

500 Italijanov s Korzike se je včeraj vrnilo v domovino, ker ne marajo več biti pod francosko oblastjo. Dela bodo dobili v novih rudarskih naselbinah na Sardiniji.

Angleška vlada je v Avstraliji naročila 50.000 ton jeklenih plošč in 10.000 ton galvaniziranega železa za letala. Potrebe angleškega letalstva so zadnje dni tolike, da jim angleške tovarne same ne morejo več zadostiti.

Edini Rooseveltov odgovor Hitlerju bo v tem, da bo zahteval od zbornice novega denarja za oborožitev in pa spremembo zakona o nevtralnosti. Tako poročajo ameriški listi.

Predsednik francoske vlade Daladier bo imel pomemben govor, ko se bodo spet začele seje v poslanski zbornici. V govoru bo obravnaval nekaj najvažnejših vprašanj iz evropske politike.

Rimski župan knez Colonna je ta teden obiskal Berlin in Budimpešto in bil povsod navdušeno sprejet.

Italija ne bo nikdar pozabila prijateljskega vedenja Jugoslavije ob zasedbi Albanije. Sodelovanje z Jugoslavijo je in bo temelj italijanske zunanje politike, piše uradno glasilo italijanskega zunanjega ministristva »Relazioni Internazionali«.

Narodnosocialistični voditelj za Posaarje, ki je zadnje leto uvajal novi red v Avstriji, je včeraj nenadno odpotoval v Saarbrücken, ker je med tamšnjim industrijskim delavstvom prišlo do izrazov nezadovoljstva.

Anglija je pripravljena tudi Nemčiji nuditi poročila proti napadu od koderkoli in ne misli Nemčije obkoliti. V tem smislu je včeraj odgovarjal predsednik vlade Chamberlain raznim poslancem na njihova vprašanja.

Vsak teden novo bojno ladjo bodo spustili odslej v morje Angleži po novem pomorskem oborožitvenem načrtu. Tako poroča angleški tisk, ko piše, da so včeraj splovili najhitrejšo bojno ladjo na svetu, 35.000 tonsko križarko »Prince of Wales«, ki poleg vsega drugega spušča s krova še deset letal.

Šport v zadnji minuti

Jugoslovanski boksar Tikan Pavlovič si je v Parizu že pridobil dobro ime. O njegovem matcu je Jeanom Fabrejem govorje vsi vodilni pariški listi v svojih športnih rubrikah.

V Clevelandu je znani boksar Fred Apostoli po točkah premagal Ericha Seeliga v desetih rundah.

Obisk romunskega zunanjega ministra v Belgradu

Posvetovanja o bolgarskih zahtevah do Romunije

Bukarešta, 4. maja. m. Glasilo romunskega zunanjega ministra Gafencu »Timpul« je včeraj objavilo članek, ki pravi, da sta po obvestilih iz neposrednega vira italijanska in nemška vlada svetovali Madžarski, naj zavzame pomirljivejši stališče glede ozemeljskih zahtev do Romunije. Romunski uradni krogi razlagajo tudi Gafencov obisk v Belgradu. »Timpul« poudarja, da je Romunija srečna, ko lahko ugotovi, da se njena zunanja politika v ničemer ne razlikuje od jugoslovanske, ter izraža prepričanje, da bo prijateljstvo med Jugoslavijo in Romunijo po jutrišnjem obisku ministra Gafencu v Belgradu še bolj trdno. Romunske politične kroge zanima tudi vprašanje, ki

je v neposredni zvezi z zadnjimi Gafencovimi potovanji v tujino. To so predvsem ozemeljske zahteve, ki jih je povedala Romuniji Bolgarija, o katerih bo govorila tudi jutri. Znano je, da je predsednik vlade Calinescu v svojem nedeljskem govoru posebno ostro nastopil proti bolgarskim revizionističnim težnjam. Odločna izjava predsednika romunske vlade ima značaj prijateljskega nasveta Bolgariji.

Romunski zunanji minister Gafencu je odpotoval včeraj iz Rima ter bo jutri prispel v Belgrad, kjer se bo sestal z našim zunanjim ministrom Cincar-Markovićem.

Posveti severnih evropskih držav o nemški ponudbi za sklenitev nenapadalne zveze

Kopenhagen, 4. maja. o. Uradno poročajo, da se bodo danski, finski, norveški in švedski zunanji ministri zbrali v Stockholmu v torek, 9. maja in se posvetovali o nemški ponudbi za sklenitev nenapadalne pogodbe med Nemčijo in med štirimi severnimi državami.

Nemška ponudba za sklenitev take pogodbe ima namen ustvariti v severni Evropi skupino nevtralnih držav, ki bi Nemčijo ob morebitni evropski vojni preskrbovale s surovinami. Z njo hoče Nemčija prehiteti Anglijo, za katero je prijazna nevtralnost ali pa celo morebitna zve-

za s severnimi evropskimi državami prav tako dragocena kakor za Nemčijo. Ni pa mogoče reči ničesar ali bodo severne države nemško ponudbo sprejele, ker zastopajo stališče, da ostanejo lahko nevtralne tudi brez posebnih pogodb.

Veliki švedski dnevnik »Stockholm Tindingen«, ki izraža mnenje švedske večine, trdi, da podobni pakti niso niti malo koristni, ker je švedska že odgovorila Nemčiji, da se ne čuti ogrožena, na drugi strani pa je švedska volja po nevtralnosti tako močna, da bi bilo smešno misliti, da bi se švedska nameravala pridružiti protinemški zvezi.

Vtisi romunskega zun. ministra po obisku v evropskih prestolnicah:

Noben evropski voditelj ne želi vojne

Romunski zunanji minister Gafencu je včeraj končal svoj obisk v Rimu in snoti odpotoval v Bukarešto. Na postaji se je od njega poslovil italijanski zunanji minister grof Ciano ter razne druge osebnosti. Na poti v domovino se bo romunski zunanji minister jutri ustavil v Belgradu, kjer bo imel posvete z jugoslovanskimi vodilnimi osebnostmi.

Pred odhodom iz Rima je romunski zunanji minister dal listom zanimivo izjavo, v kateri je dejal:

»Potovanje po velikih srednjeevropskih in zahodnih prestolnicah je imelo informacijski značaj. Zaradi tega se vračam v Bukarešto popolnoma po-

učen, nisem pa sklepal nikakih sporazumov, niti sprejemal kakih obveznosti. Med razgovori z različnimi evropskimi državniki sem videl, da se vsi zavedajo silnih nevarnosti, ki bi jih oborožen spopad prinesel za evropsko omiko. Ta ugotovitev je zame nagib za optimizem.«

Na koncu izjave se je Gafencu zahvalil italijanski vladi za pravilno razumevanje, ki ga je pokazala do Romunije in izrazil željo, da se bodo gospodarski in politični stiki med Italijo in Romunijo še bolj oživil.

Bukarešta, 4. maja. o. Romunski listi veliko pišejo o posvetih, ki jih je zunanji minister Gafencu imel v Rimu in pravijo, da bo Romunija vedno korakala po isti poti kakor Italija.

Proslava poljskega narodnega praznika v Ljubljani

Društvo prijateljev poljskega naroda v Ljubljani slavi vsako leto 3. maja narodni praznik poljskega naroda z lepo kulturno prireditvijo, ki je letos še izredno lepo uspela. Veranda dvorane hotela Union je bila včeraj polna prijateljev poljske kulture, ki so bili hvaležni ljubljanskemu društvu, da jim je priredilo tako okusen večer, kakor jih je malo ob takih prilikah v Ljubljani. Proslave so se udeležili zastopniki vseh najvišjih oblasti, tako v imenu bana dr. Sušnik, prosvetni šef, v imenu divizionarja kapetan avditor Herenda, v imenu škofa kanonik dr. Klinar. Zastopnik ljubljanskega župana inspektor S. Kranjec, v imenu predsednika apelacije podpredsednik dr. Mastnik. Med občinstvo smo videli veliko odličnih osebnosti, mnogo tukajšnjih Poljakov z dr. Cholewo in svetnikom Haslakiewiczem na čelu, mnogo književnikov, akademikov itd. Večer je začela Poljakinja ga. Wajolowa s Chopinovo mazurko, za kar je žela veliko priznanja in dobila tudi lep šopek nagelnov. Nato je zapel konservatorist g. Janez Lipušček dve poljski himni, namreč molitev »Boże, coś Polskę« ter »Mazurek 3. maja« (Prvi maj, krasni maj) v poljsčini, pa s tako čistim in zvonkim glasom, da je zajel vse občinstvo, ki se mu je prisrčno zahvalilo z aplavzom. Po teh uvodnih pesmih je g. častnik konzul republike Poljske v Ljubljani vseuč. prof. dr. France Stele spregovoril nekaj besed o pomenu 3. maja za Poljake, na kar

je urednik dr. Tine Debeljak očrtal v kratkih potezih pesniški lik Julija Slowackega, katerega 130 letnica rojstva in 90 letnica smrti je bil ta kulturni večer posvečen. Kot zgled Slowackega pesništva je dr. Debeljak prepešnil eno najbolj znanih njegovih pesnitev »Oko okuženih«, ki jo je globoko občuten in z resnično tragiko predvajal član Narodnega gledališča Ciril Debevec. V njegovi recitaciji je sicer obširna pesnitev postala živna in zanimiva ter je vse občinstvo napeto sledilo tragiki starega beduina, ki je pripovedoval svojo žalostno povest. Pesnitev Slowackega je v prevodu dr. Debeljaka in recitaciji g. Debeveca popolnoma uspela. Na koncu je zapel Lipušček, učenec Poljakinje prof. Wistinghausnove, še dve poljski narodni pesmi v slovenskem prevodu ge. profesorice, in sicer melanholično »Sejal sem proso« ter veselo, čisto poljsko »Škerjanček poje...«, ki je lepo zaključila večer.

Pariški nadškof kardinal Verdier je imel ob začetku francoskega narodnega evharistič. kongresa v Alžiru govor, v katerem je dejal, da morajo Francozi s svojo slogo dati videl preplasenemu človestvu, da bo svet videl, kako je treba služiti delu za mir, brez ozira na nelo, barvo in na vero.

Posveti za sklenitev nenapadalne pogodbe med Egiptom in Italijo

London, 4. maja. o. Iz vladnega vira poročajo, da je italijanski poslanik v Kairo Mazzolini povabil angleškega poslanika v Egiptu, Lampsona, vrhovnega poveljnika angleških vojaških sil v Egiptu, generala Gordona, generala Finlaysona ter letalskega poveljnika Michella na sestanek z guvernerjem italijanske Libije maršalom Balbom, ki bo dopotoval v Kairo v ponedeljek. Ta sestanek naj bi uredil nerešena razmejitvena vprašanja med Libijo in Egiptom, razen tega pa bi angleški in italijanski zastopniki razpravljali pri tej priliki tudi o sklenitvi nenapadalne pogodbe med Italijo in Egiptom.

Izgoni Nemcev iz Anglije Izgoni Angležev iz Nemčije

Berlin, 4. maja. o. Ker je angleška vlada izgnala pred dvema dnevnoma 40 nemških državljanih, o katerih je politična policija ugotovila, da se bavijo z vohunštvom in z narodno-socialistično propagando, je nemška vlada v odgovor izgnala šest angleških državljanih, ki so do zdaj prebivali v Nemčiji. O izgonu je obvestilo angleško poslaništvo s pripombo, da morajo vsi izgnani zapustiti nemško ozemlje do 24. maja. Izgnani so: glavni dopisnik »Daily Telegrapha« za Nemčijo Greene, en angleški trgovec, en inženir, en profesor za angleščino ter dva ravnatelja trgovskih družb. Proti nikomur ni izgon izrečen zaradi njegovega poklicnega dela ali nedovoljenega političnega udejstvovanja. Dopisnika Greeneja so izgnali zato, ker je bil iz Londona izgnan dopisnik nemškega dnevnika »Nationalzeitung«.

Glasilo nemškega propagandnega ministra »Angrife« piše o teh izgonih, da bo Nemčija vsak angleški sovražni korak plačala dvojno in trojno. V Londonu naj se zavedajo, da je nemške potrpežljivosti v tem vprašanju konec. Listi pripisujejo izgone Nemcev iz Anglije liberalnim in judovskim vplivom...

Obsodbe Ircev v Londonu

London, 4. maja. o. Včeraj so v Londonu obsodili dva člana skrivne irske republikanske vojske O'Connell in Brauneja na 20 in 10 let ječe, ker sta s peklenim strojem poškodovala Hamersmithski most čez Temso v Londonu. Irca sta obsodbo sprejela s ponosom in izjavila, da se ne bosta kesala zaradi tega, kar sta storila. Njun vzor in vzor vseh Ircev je, pretrgati zadnje vezi, ki še družijo irsko domovino z Anglijo. Tudi če bi ju obsodili na 40 ali 50 let ječe, bi ju to nič ne bolelo. Ko bi prišla iz ječe, bi še naprej delala enako, da bi služila stvari, za katero so drugi moške žrtvovali življenje in za katero onadva lahko dasta nekaj let svojega življenja. Borila se bosta proti Angliji, dokler ne bo zadnji angleški vojak poklican s Severne Irske.

Ta primer kaže, s kakšno trdovratnostjo je irska nasilniška organizacija začela boj proti Angliji.

Madžari zavračajo osupljiva poročila tužega tiska:

Nemčija ni zahtevala od Madžarske, naj jo prosi za pokroviteljstvo!

Budimpešta, 4. maja. AA. DNB: Madžarski odločujoči politični krogi so zelo nejevoljni zaradi vesti, ki so jih objavili »New York Herald«, »Oeuvre« in »Nieuwe Rotterdamse kurier« o ultimatu nemške vlade Madžarski. Izjavljajo, da ta lažna vest predstavlja obrovavanje najhujše vrste in da ima namen vstrupiti mednarodno ozračje ter skaliti prijateljske odnose med Nemčijo in Madžarsko ter podminirati evropski mir. Madžarski politični krogi poudarjajo, da tako očitno zlobna vest ne zasluži uradnega zanikanja.

Po poročilih teh listov naj bi bila Nemčija predsedniku madžarske vlade Telekyju in zunanjemu ministru Czakyju postavila uliti-

matum, v katerem je zahtevala, da naj Madžarska sama od sebe prosi Nemčijo za pokroviteljstvo, s čimer bi Madžarska prišla v nemško politično in gospodarsko območje. Skleniti bi morala carinsko zvezo s Slovaško in Nemčijo. Vodstvo madžarske vojske bi prevzelo nemško poveljstvo. S temi zahtevami, da je Nemčija hotela izravnati prednost, ki jo je na Balkanu dobila Italija po zasedbi Albanije.

Omenjeni listi navajajo kot dokaz za resničnost svojih poročil dejstvo, da so se madžarsko-nemški posveti v Berlinu končali tiho na tihem in da ni o njih izšlo nikake uradne poročilo.

Ban dr. Natlačen v Slov. Bistrici in Slov. Konjicah

Ban dr. Natlačen je na svoji nadzorstveni poti včeraj ob 9 prispel v Slovensko Bistrico, ki mu je priredila svečan sprejem. Na trgu pred občinsko hišo in okrog slavoloka se je zbrala velika množica prebivalstva. Bana je tu pričakoval okrajni načelnik za Maribor desni breg Elitz, ter član bankega sveta Kac. V velikem in dolgem špalirju je bila postavljena številna šolska mladina z zastavami, močna četa FO in DK, Sokoli in gasilci z zastavami. Sprejema so se udeležili vsi župani, zastopniki uradov in predstavniki kulturnih, gospodarskih in socialnih organizacij.

Po pozdravih se je ban za lepo sprejemno manifestacijo zahvalil in poudaril, da je prebivalstvo s svojo veliko udeležbo hotelo dati izraza udanosti, zvestobi in ljubezni do Jugoslavije. S tem je jasno pokazalo trdno voljo, da hoče sedaj in v bodoče pošteno delati za našo domovino. Njegov obisk naj pomaga, da bo med vsemi, zlasti med šolsko mladino, živa in neomajana narodna in državna zavest, ki bo pomagala pošteno graditi lepo bodočnost Slovenije in naše države.

V Slov. Bistrici si je ban ogledal v spremstvu

mesnega župnika Solinca veličastni Slomškov prosvetni dom. Popoldne je nadaljeval inspekcijsko potovanje v smeri proti Slovenskim Konjicam v spremstvu poslanca Marka Kranjca. V vasi Prihova je bil postavljen slavoioz z napisom: »Vsa Prihova zvesto vdana pozdravlja svojega z. bana«. Tudi v vasi Tepanje je bil prav tako postavljen slavoioz.

Pred Konjicami je pozdravil bana špalir nad 70 kolesarjev z zastavicami in nekaj konjenikov v narodnih nošah. Sredi trga je pričakovala bana velika množica, šolska mladina, FO v krojih, zastopniki Sokola v krojih in gasilci. Navzoči so bili župani, duhovščina in kulturne in gospodarske organizacije.

G ban se je za veličastno sprejemno slovesnost in prisrčne pozdrave zahvalil v daljšem govoru. Polvalno je omenil, kako so z današnjim tako slovesnim sprejemom Konjice poudarile zvestost vsega okraja, ki je iz vsega srca vdan svojemu vladarju kralju Petru II. Med navdušenim vzklikanjem kralju Petru II. je konjiška godba zaigrala državno himno.

Premoženje mesta Kočevja je bilo na dražbi prodano za 3,235.000 din

Kočevje, 2. maja. Pretekli dnevi je bila pred tukajšnjim okrajnim sodiščem dražba nepremičnin mesta Kočevja. Na javno dražbo je prišel ves mestni gozd, gozdne, travniške, njivske, vrtnice in stavbne parcele, občinska hiša, bivša Kajtjeva zaga z veliko stanovanjsko hišo, stari mlini s turbino in vodno močjo, mestno kopališče in drugo. Cenilna vrednost je znašala 5.103.433 din.

Kakor je bilo iz razglasa tukajšnjega okrajnega sodišča razvidno, bi se morala vršiti dražba vsega navedenega imetja že 8. februarja t. l. Nekaj dni pred razpisanim rokom pa je okrajno sodišče s svojim sklepom dražbo ustavilo zaradi odločbe banske uprave v Ljubljani. Mestna občina Kočevska je v svoji vlogi na bansko upravo zaprosila, naj se od vsega izvame vložek št. 368, ki obsega večji del vseh dražbene imovine. Banska uprava je odločila, da mesto Kočevje ni istovetno z mestno občino Kočevsko, temveč je posebno od nje ločeno telo, medtem ko je glede omenjenega vložka dopustila možnost, da mu je lastnica mestna občina.

Proti temu sklepu okrajnega sodišča v Kočevju se je Mestna hranilnica ljubljanske pritožila na okrajno sodišče v Novem mestu, ki je pritožbi ugodilo, nakar je bila razpisana ponovna dražba za 21. april ob 9 pri tukajšnjem okrajnem sodišču.

Obsojeni tatovi koles

Maribor, 3. maja. Tatovi koles so za Maribor in okolico ena najhujših nadlog. Na mariborski policiji je vsak dan prijavljen nekaj takšnih tavin. Še skoraj bolj pogosto kakor v mestu pa so tatvine v neposredni okolici mesta, prav tako številne tudi v Ptuj. In v manjših krajih na deželi. Tatovi imajo lahek posel, ker je pri nas štivila kolesarjev ogromno ter je evidenca koles klub uvedbi številke in knjižice skoraj nemogoča. Poleg tega delajo tatovi zelo previdno, ukradena kolesa ponavadi takoj predelajo, da jih niti njihovi lastniki več ne prepoznajo. Odjemalcev imajo za kolesa dovolj na deželi, ker jih prodajajo zelo poceni. Od časa do časa pa se le posreže izslediti takšno nevarno topla ter jo spraviti pred sodišče. Tudi danes je mariborsko okrajno sodišče sodilo takšnim tatovom. Na zatožni klopi bi morali priti štirje osumljeni, prišla pa sta pred sodnika samo dva in sicer Klampfer Jožef, 21 letni poljski delavec iz Korene, ter 30 letni delavec Franc Zelenko iz Sp. Korene. Glavni krivec Ignac Krajnc iz Zikerce se je menda ustrašil ter je nekam pobegnil. Sodišče je izdalo za njim tiralico. Druga sokinca, Zelenka Alojza pa je sodišče obsodilo v odsotnosti.

Vodja te tatinske tolpe je bil Ignac Krajnc, ki je kradel kolesa na veliko leta 1937 in 1938 v Mariboru in Ptuj. Prodajal jih je Jožef Klampferju. Da pa okradeni lastniki ne bi svojih koles prepoznali, sta jih oba poprej predelala. Zamenjavala sta sestavne dele posameznih koles ter jih na novo prepletkala. Klampfer je trzil s kolesi naprej, pri tem pa sta mu pomagala kot posredovalca oba brata Franc in Alojz Zelenko. Tatovom se je posreželo dokazati 12 tatvin. Izvršili pa so jih gotovo še več.

Pri današnji razpravi, h kateri sta prišla le Klampfer in Zelenko Franc, sta se oba osumljenca zagovarjala, da nista vedela, da izvirajo kolesa, ki jih je ponujal Krajnc, iz tatvine. Seveda je bil izgovor samo izmišljen, tem bolj, ker je dokazano, da je pomagala Klampfer Krajncu kolesa predelavati ter na novo plekati. Klampfer je bil obso-

jen na 8 mesecev in 2 dni strogega zapor. Zelenko Franc in Zelenko Alojz sta dobila za svoje posredovanje vsak samo pogojen zapor in sicer Franc 1 mesec, Alojz pa 3 mesece strogega zapor, pogojno za dobo 3 let.

Sodbe so bile razmeroma mile. Sodišče bi moralo tatvine koles kaznovati strožje, kakor navadno druge tatvine, ker ne bo mogoče drugače te razvade nikoli zatreti ter se bo še bolj razširjala.

Študentske občinske zadeve

Maribor, 3. maja.

Pred dnevi je študentski obč. svet na svoji seji premoštril zadeve svojega področja. Tržnemu prostoru se stavijo nepredvidene ovire in tudi ob regulaciji cerkvenega prostora pri cerkvi so se pojavile težkote. Občina je izvršila vse potrebno, vendar denarna sredstva za take velike naprave ne zadostujejo. Morda se bo našel kompromis, ki bo obe strani zadovoljil, pa tudi občane pomiril. — Gradbeni sezona je v polnem razmahu. Sedaj je v gradnji 12 hiš, večinoma v smeri proti Radvanju, kjer se naselje širi že do radvanjske meje. — Občina vsako leto mnogo žrtvuje za polno škropljenje vsaj glavnih dveh prometnih cest. Polagoma bodo prišle na vrsto tudi druge ceste. Zelenko bi bilo, da bi tudi Maribor kaj prispeval, zlasti ker največ prahu povzroča mestni avtobus, ki 32 krat dnevno pasira ceste, ki so banovinske, vendar jih doslej škropi občina na lastne stroške. — Potok med Studenci in Radvanjem bo reguliran in opremljen z mostički, vendar bodo za to morali potrebno prispevati posestniki parcel ob potoku. — Javno stranšče pri cerkvi se ne bo gradilo, ker so pogoji za najemno sveto pretežki. — Prošnje za sprejem v domovinsko zvezo se od seje do seje kopičijo ter je bilo več prošilcev sprejetih proti plačilu določene takee. — Proračuna še baneka uprava ni vrnila, dasi je rok že potekel. — Prijave stanovančev se rapidno dvigajo tako, da občina z neverjetno naglico raste.

Ljubljana od včeraj do danes

Že včeraj smo napisali, da se je letos aprilsko vreme preselilo v maj. Včeraj je nekaj časa deževalo, pa je spet posijalo sonce, za soncem se je pripravilo znova k dežju, ki je presenetil nepredvidne meštane; ni trajal dolgo časa ta nalič, ki ga je zamenjalo sonce, pa so se spet zgrnili oblaki za dež. Ta značaj je ohranilo vreme ves dan. Zdi pa se, da ga bo obdržal letošnji maj še precej časa. Moča izpod neba v splošnem dobro dē polju.

Nesreča nikdar ne počiva

V ljubljansko bolnišnico so včeraj pripeljali spet nekaj novih ponesrečencev. Težka nesreča je zahtevala življenje štiriletnega dekleta.

Včeraj je povzročil avto hčerko mizarškega pomočnika iz Vižmarji, Danico Pirmanovo. Danica je dobila težke poškodbe, ki jim je že popoldne podlegla.

Brat je po nesreči sunil s palico v oko svojo sestro Ivanka Jasenc, hčerko strojnika v Bonaventuri tovarni na Količevem.

Kolarskemu pomočniku Janku Hribarju je pri delu po nesrečnem naključju padel kol na glavo.

Pod vlak je skočil R. F., sin posestnika iz Rateč. Po izrednem slučaju pa ni dobil pri tem svojem nepremišljenem koraku nobenih hujših poškodb.

Strokovno železničarsko predavanje

Združenje jugoslovanskih narodnih železnice je priredilo zelo zanimivo strokovno predavanje, pri katerem so bili predvajani prvi jugoslovanski železniški filmi. V kinu Slugi je bilo prirejeno to dobro obiskano predavanje. Svetnik državnih železnice g. inž. Roglič je na zanimiv in jasno informativen način predložil zbranim modernizacijo našega železniškega voznega parka. Pri tem smo se seznanili z ustrojem in delom v naših tvornicah vagonov, strojev ter mostovnih konstrukcij v Slavskem Brodu. Ne bo dolgo, pa nam ne bo treba teh važnih reči več nabavljati v tujini. Filma »Naši motorni vlakci« ter »Prve jugoslovanske lokomotive« sta dokazala, da se naša težka industrija razvija izbornu. Izdelana pa sta tudi tehnično prav lepo. Predavanja so se udeležili številni ljubljanski prominenti, med njimi tudi francoski konzul g. Remerand. Zeleti je, da bi od časa do časa prihajala slična predavanja redno na vrsto.

Delo za varstvo deklet v Mariboru

Občni zbor društva za varstvo deklet, ki je bil 27. t. m., je podal pregled društvenega dela tekom enega leta. Osredotočilo se je v »Domu za varstvo deklet« — ustanovi pokojne učiteljice Kučera — kjer se je nudilo dekletom v tem poslovnem letu 2252 prenočišč, 2235 zajtrkov, 1949 kosil, 2218 večerij brezplačno ali za majhno vsoto. Nekaj deklet je stalno v Domu, kjer dobijo za zmerno ceno vsa oskrbo. V več primerih se je preselila dekletom brezplačno zdravniška pomoč, za kar gre posebna zahvala g. zdravniči dr. Kukovečevi in mestnemu fizikatu. V vseh primerih sta bila društvo zelo naklonjena mestni socialno politični urad in mestna policija. Dom vodi zelo spretno od 27. marca t. l. S. Matilda Mohorci iz kongregacije Brezmadežne, ki se je kot naša državljanka vrnila v Jugoslavijo po dveh desetletjih plodonosnega dela v Avstriji. Letnih dohodkov je imelo društvo 15.267 dinarjev, izdatkov pa 15.161 din. Zahvaljuje se vsem dobrotnikom, pred vsem kralj, banski upravi, mestni občini, denarnim zavodom, kakor tudi velikodušnim zasebnikom za izdatno denarno pomoč, prav tako pekarnam za tedenske datjave kruha. Društvo se v svojem delu ravna po društvenih pravilih. Edina želja, ki jo društvo ima, je ta, da bi dekleta, ki pridejo v Dom, ostala ali postala poštena, delovna, vredna imena: slovensko dekle.

Ustanovitev odseka za elektrifikacijo pri banski upravi

Minister za gradbe je po § 20 zakona o banski upravi in v sporazumu z ministrom za notranje posle dne 14. aprila 1939 pod št. 15.799 izdal rešitev, po kateri se pri tehničnem oddelku dravske banovine ustanovi poseben odsek za elektrifikacijo, in to kot 5. odsek navedenega oddelka.

Z ozirom na to rešitev in na osnovi §§ 1, 2 in 20 zakona o banski upravi odredim, da začne novo ustanovljeni odsek za elektrifikacijo poslovati s 1. majem 1939. V njegovo področje spadajo vsi posli, ki se tičejo pospeševanja elektrifikacije in izrabe vodnih sil, kolikor to spada v samoupravno področje banovine, kakor tudi sodelovanje pri vseh poslih elektrifikacije.

Odsek prevzame vse osebe in vse sedanje posle dosedanjega referata za elektrifikacijo pri obtem oddelku kraljevske banske uprave.

Namestnik bana, pomočnik: Dr. Majcen.

Likovna razstava v Celju

Celje, 3. maja.

Kakor lansko leto prvič, tako imamo letos drugo likovno razstavo na sporedu celjskega kulturnega tedna. Likovna razstava, ki je bila v nedeljo ob 10 dopoldne odprta z zanimivim govorom umetnostnega zgodovinarja g. prof. dr. Šijanica, je zelo poučna. Letošnja razstava ima Sirkova dela iz zadnjih dveh let, to je iz časa njegovega naselitve v Celju. Sirkova dela so bila Celjanom vedno prikupna in umljiva. Prav radi in s hvaležnostjo naj omenimo ob tej priliki tihi celjski krog dejanskih ljubiteljev in podpornikov vse naše domače likovne umetnosti, ki je gojil do nje posebno ljubezen in razumevanje. Z njihovo pomočjo je bilo mogoče, da so postale razstave slovenskih slikarjev in kiparjev v Celju običajne, da so si naši umetniki utirili pot tudi do celjskega občinstva in da Celjani v tem nismo zaostajali za ostalimi središči Slovenije. Albert Sirk je priredil prvo večjo razstavo svojih del v Celju skupno s kiparjem Ivanom Napotnikom decembra meseca leta 1936. v dvorani Mestne hranilnice. Od lanskega nastopa na 1. CKT pa do letošnje spomladi je eno leto, vendar lahko trdimo brez pretiravanja, da se je Albert Sirk razvil za novo in morda za svojo najpomembnejšo stopnjo. Na tej razstavi ne bo težko spoznati prvin in odkli Sirkove umetnosti. Na podlagi razstavljenih del si lahko ustvarjamo konkretno sliko umetnikov in ocenili bi njegov položaj v novem slovenskem slikarstvu. Slovensko primorje s Sv. Križem, kjer je stala ribiška zibelka Alberta Sirkja, je rodila prav znamenito vrsto slikarjev in likovnih umetnikov. Pred leti so nastopili skupno v Belgradu. So to Cotič, Bucik, Cvetko Ščuka, Kos, Franc Tiplovšek, Santel, Čargo, Klemenčič, Černigoi, Spacapan itd. Slovenci smo dobili v slikarju Sirku svojega marinista, slikarja moreke krajine.

Poleg študija krajinarstva je Sirku prav tako domača stroka portretno slikarstvo. Na beneški akademiji se je zelo mnogo bavil s figuralnimi kompozicijami in s portretom, saj ga je zanimala tudi karikaturna. Skratka, Sirkovo ustvarjanje je že od prvih početkov zelo mnogostrano.

Na letošnji razstavi je Sirkovo barvno stremljenje po skrajni slikovitosti doseglo stopnjo, kakršne pri njem še ne poznamo. Ne moremo reči, da bi bil izrazil impresionist, saj tudi slikar sam ni hotel nikoli veljati za pripadnika te ali one šole. Njegov slikoviti realizem je toliko samosvoji, da je Sirkovo delo kaj lahko spoznati od drugih. Sirkovo mojstrstvo je doseglo svoj vrhunec v akvarelu, kjer je prelivanje svetlobe podprta le na sveži in od zračnih plasti prepojeni barvi. Z zemeljska prostornostjo se razširja izrazni ali duhovni ambient, ki objema vso stvarino kot nerazdružljivo enoto. Sirkove stvariteljske zmožnosti so se odprle in vabijo umetnika do vedno višjih rešitev.

Slovenska preporodna pesem je dvignila Kranj

Kranj, 5. maja.

V kranjskem Narodnem domu je snoči priredil naš najboljši pevski zbor, APZ svoj koncert, na katerem je izvajal kompozicije najznačilnejših avtorjev iz dobe slovenskega preporoda. Kranjsko občinstvo je snoči dokazalo, da dobro razume visoki, odlični pomen koncerta s tem programom ter da zna ceniti vokalno kulturo, ki ji dobiva najmočnejši izraz prav v inteligentnem pevskem korpusu, katerega giblje mladost, mu daje prožnost ter ob silajni osebnosti pevski nadarjenosti tudi v celem neprekinjenem harmonično zvenenju. Temperamentni, z izredno intuicijo obdarjeni dirigenti g. Franc Marolt je snoči kranjskemu občinstvu pokazal, kakšne finese se skrivajo v pesmih, katere smo poznali iz mladosti zaradi njihovih lepih melodij, ne da bi se zavedali obširne lestvice variacij v občutjih, ki jih razgibavajo. Dvorana Narodnega doma je na srečen način prispevala s svojo vzgledno, čeprav nekoliko trdo akutiko, svoj delež k splošnemu sijajnemu dojemu petja.

Koncerta se je udeležilo izbrano občinstvo iz mesta Kranja tudi po vseh svojih najvidnejših predstavnikih in odličnikih. Dvorana je bila razprodana že pred dnevi. Po prireditvi so pevec zapeli še vrsto narodnih budnic, ki v teh časih še posebej dvigajo narodno samozavest ter krepe ljubezen do naše velike skupne domovine.

Polkovnik Mihajlovič se posavlja

Celje, 4. maja.

Snoči je bil v Narodnem domu poslovilni večer generalštabnega polkovnika in poveljnika 39. pešpolka g. Dragoljuba Mihajloviča, ki bo te dni zapustil Celje. Poslovilnega večera se je udeležil ves častniški zbor. V imenu zadržanega celjskega župana dr. Voršiča se je od g. polkovnika poslovil podžupan Stermecki Rudolf. Navzočni so bili med drugimi tudi zastopnik okrajnega načelnika dr. Hartman France, šef celjske železniške postaje g. Peter Magajna in vladni svetnik Lilek.

Hervey Allen:

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

»Sijajna ideja,« je rekel Antonio, ki sploh ni imel pojma, kdo so Lafitti. »Hvala vam.«

Ločili so se vladno, skoraj prisrčno.

Doktor Mitchell Terry je pripadal oni mali, toda vplivni skupini Amerikancev iz vzhodnih obalnih mest, ki so se nekaj let pred nakupom Louisianije usidrali v New Orleansu. To je bila skupina nekaterih dalekovidnih trgovcev, predvsem iz Philadelphije, lastnikov ladij, ki so čakali na tovor, pustolovec in nekaterih gospodov, ki so s svojimi podvigi v domovini pršli nayskriž s kazenskim zakonikom. Ti ljudje so se imenovali v razliko od onih priseljenecv iz zapadnih pokrajin Kentucky. Kreolci so vse imenovali enostavno Yankeeje. Šele zaradi ostrih protestov starih priseljenecv iz Virginije in južne Karoline, ki so morali celo streljati, preden so jih Kreolci razumeli, da pristni Yankeeji žive samo na posvečenih in donosnih tleh nove Anglije, so Kreolci začeli počasi razlikovati.

Doktor Terry M., kakor se je sam rad imenoval, je bil eden prvih, ki je pretepel nekoga kreolskega kavalirja zaradi njegovega zemljepisnega neznanja, ne da bi slednji prav razumel, zakaj je bil izzvan in pretepen.

Sploh pa so bile o doktorju Mitchellu točno znane samo tri stvari: prvič, da je bil neverjetno korekten poštenjak, ki se je znal postaviti; drugič, da je znal pravilno dobro streljati s pištolo, in tretjič, da je najboljši kirurg in zdravnik, ki je sploh na svetu. Vse drugo je ostalo skrito vsakomur izvenemši nekaterim njegovih prijateljskih pivskih tovariših. V vsem mestu, kolikor časa je živel, sta bili samo dve osebi, ki sta vedeli, kaj je doktor Mitchell bil in zaradi katerih stvari se lahko smeje. Prvi je bil Antonio, drugi pa Edward Livingston. Edward Livingston se je mogel tudi samo v družbi doktorja Mitchella zabavati sam nad seboj.

Vsi trije so jedli skoraj vedno skupaj v osmerokotni obednici »Plešaste raze«. Livingston je prej tudi stanoval pri Batistu. Toda ko se je moral iz trgovskih razlogov preseliti v sredino mesta, je

166

doktor Mitchell na veliko Antoniojevo srečo vzel v prazno Livingstonsovo sobo njega samega.

Doktor je stanoval v prvem nadstropju z vijolino, nekaj pištolami za dvoboj, bogato medicinsko knjižnico in s kemičnim laboratorijem, čigar oprema je dajala njegovi sobi podobo alkimistične in čarobne kuhinje. Delal je mnogo poizkusov, pisal o svojih na novo odkritih zdravilih in se vsako jutro vadih na vrtu v streljanju s pištolami.

Antoniojeva spalnica je bila nad restavracijo in je imela prav tako neobičajno osmerokotno obliko. Soba je bila visoka in svetla in je nudila s svojimi številnimi okni razgled na vse strani: na zapad preko mestnih streh, na sever preko plantaz in širne rumene rečne površine in na vzhod vzdolž kanala po močvirju do Lake Ponchartraine. Pred seboj pa je imel malo čebelno pristanjšče z njeplivim življenjem in nehanjem. Kadar pa je zašlo sonce visoko nad dvojno močvirno ravnino, so se kopičili oblaki kakor kupi spitanih peres; tolnuži in jezera so se svetila, kakor hudobne rdeče oči. Tu je bil neskončno daleč od vsega na svetu. Toda potem je prišla večerja, zbrali so se gostje iz mesta; vsega je bilo dovolj: vina, kart, biljarda, skratka, kar je kdo hotel. In potem je prišel tudi doktor Mitchell.

Nikdar si ne bi mislil, da bom nekoč tukaj umrl. Toda človek deželo vzljubi, to pride tako v kri, kakor mizica ali sicer kaj takega. Sedaj sem prepričan, da bom umrl tukaj — seveda v visoki starosti. Toda samo da Amerikancev ne bi bilo blizu. Pod špansko ali francosko oblastjo bi postala Louisianija počasi, kaj vse dobro, nadvse ljubka in prijetna dežela. Sedaj pa bodo drveli sem v masah demokrati, slišali bomo velike govore, in sem bo prišlo sleparstvo in vsa protestantska anarhija. In nič več ne bo na svetu stvari, ki je ne bi bilo mogoče kupiti. Vrag naj vzame Jeffersona z Bonapartejem vred, ki nas je prodal. Ne hodite mi preveč blizu, če ne mislite prav tako, kakor jaz.

Doktor Mitchell je postal zaradi dobrega burgundca zelo zgovoren. Izpraznil je svoj kozarec in ga zamisljeno postavil na mizo. »Vidite, pred štiridesetimi leti sem bil rojen v Philadelphiji. Tedaj ni bilo še nikakih slovitihih revolucij. Moja mati je bila priseljenka. Družba jo je izključila iz svoje srede, ker je na Gospodov dan z mojim očedom napravila majhen piknik. Posledica tega je bila majhna hiša v Wisahickon — in jaz. Moj oče je bil črna ovca v družini, ker se je odločil živeti s tem, kar je imel, kol plemenitš,

namesto da bi garal kakor kuli. Ni me pustil krestiti. Tudi jaz sem tak, kot je bil on, neke vrste križanec med Luciferjem in mulo. Kadar me kdo zdraži, udarim. Njegov ponos je segal dalje, kakor vsaka krščanska vest. To ne napravljiva življenja lahkega. Toda jaz s pištolo lahko sestrelim vrano.

Oče me je poslal v Edinburg in me tako obvaroval, da se nisem zagrebel v kak zelnat travnik v Lancastru. Tam sem se naučil, kako se da nad človeštvom maščevati s tem, da se ukvarjam s stvarjo, ki jo imenujete zdravniška veda. Ko sem se vrnil domov, je bila revolucija že končana. Vsak človek je bil vreden toliko, kakor drugi. Večina pa celo več. Moja družina se je borila na strani domobrancev, to se pravi, borila se je za svoj žep in proti svojem kralju in je skušala vojne dolgovne plačati s papirnatim denarjem. To seveda ni bilo mogoče. In tako so si zvarili namesto kralja svojo lastno ustavo z davki in proračunom.

Nato sem odšel v Nassau, ker sem slišal, da so šli tja najdostojnejši tvorci iz Virginije in Karoline. Živel sem eno leto na nekem divjem otoku od globljih jaje in spominov na Edinburg. Nato sem od tam odpotoval in prišel sem. Drugi, ki so po tej sijajni revoluciji mislili tako, kakor jaz, so se tudi razpršili na vse strani; nekateri v Kanado, drugi v zapadno Indijo. Sedaj sem tu in posledica tega je, da sem s kupno pogodbo postal spet državljani republike. To si morate zapomniti, če hočete živeti v Ameriki. Tu je dvoje vrst ljudi: nekateri so doma vzhodno od pogoja Alleghanie, drugi pa zapadno. Tiste, ki so od zapada, imenujemo tukaj kentuckijce, to sploh niso več Evropejci. Povedati vam hočem, kako morate postopati z njimi: z vsakim zapadnjakom ravnajte tako, kot da je bil ustvarjen v tork; danes je sredi in vi ste blisk, ki si privoščite zadovoljstvo, da je spoznal prvega in edinega človeka.

»In oni iz vzhoda?« je vprašal Antonio. »Te delim na tri vrste,« je začel Mitchell, »tu prihaja naš Livingstone. On spada v prvo vrsto. Stara newyorška družina — gorje onemu, ki mora kupovati. Nekoliko preveč velikopotezno knjigovodstvo. Za Louisianijo je navdušen ter se mu zdi, da tukaj še daleč ni tako vroče, kakor v New Yorku. Zdi se, da je zmeden zaradi predaje...«

»Kaj to pomeni?« je vprašal, ki ga je razjezil zadnji stavek. »Le prisrli! Z našim starim lovem na sužnje se razgovarjam o politiki.«

Od tu in tam

Poslanec Hrvatske seljačke stranke in zaupnik dr. Mačka dr. Jozo Šubišić se je včeraj in predvčerajšnjim mudil v Beogradu. Imel je več posvetov z voditelji belgrajskega dela združene opozicije in se z njimi razgovarjal o notranje-političnih vprašanjih. Poleg tega so imeli te dni več sestankov in posvetov člani glavnih odborov demokratične in zemljoradniške stranke ter stranke bivših radikalov. Posvetovali so se o položaju v državi. Tudi v Zagrebu je bila pri dr. Mački nekaj posvetov, katerih se je udeležilo več poslancev HSS, ki se trenutno mude v Zagrebu.

Južna Srbija bo na svetovni razstavi v New Yorku prav dobro zastopana. Poleg narodopisnih stvari, ki so razstavljene v jugoslovanskem paviljonu, bodo delali tudi veliko propagando za naravno lepoto Južne Srbije. Vrteli bodo namreč obiskovalcem film, ki je bil nalašč za to priliko posnet ter predstavlja najlepše kraje, kar jih je v Južni Srbiji. Film je posnel Srb Svetislav Gladić, ki je filmski operater pri neki londonski filmski družbi. Gladić je bil že prej enkrat izdelal krajše kulturne filme iz življenja jugoslovanskega ljudstva, nakar jih je filmska družba razposiljala po vsem svetu kot žurnale.

Novega župana in večje število novih občinskih odbornikov v Skoplju je imenoval ban var-darske banovine. Za novega župana je bil imenovan dr. Kosta Čohadžić, zdravnik in predsednik zdravniške zbornice, a za podžupana odvetnik Vojislav Đukić. Prej je bil župan narodni poslanec in bivši 40 dnevi pošti minister Panta Jovanović, a podžupan poslanec Dragutin Matović. Od 54 občinskih svetovalcev je bilo izmenjenih 36.

Dve leti je bilo brez električne razsvetljave mesto Novi Pazar. Občina je imenovala ban var-darske banovine. Za novega župana je bil imenovan dr. Kosta Čohadžić, zdravnik in predsednik zdravniške zbornice, a za podžupana odvetnik Vojislav Đukić. Prej je bil župan narodni poslanec in bivši 40 dnevi pošti minister Panta Jovanović, a podžupan poslanec Dragutin Matović. Od 54 občinskih svetovalcev je bilo izmenjenih 36.

Zaradi malega fesa, ki je bil vreden komaj tri dinarje, je padla glava, a drugi je odromal za sedem let v zapor. Na Silvestrova je sedela večja družba v neki belgrajski kavarni. V njej je bilo tudi neko dekle. Sredi zabave pa je dekle pogrešilo svoj fes. Oziralo se je okoli in obdoližilo nekega dečka, ki je bil sedel pri sosednji mizi in nosil na glavi mal fesa. Vuković se je potegnil za dekleta in zahteval od dečka, da fesa vrne, toda deček je trdil, da je fesa kupil za tri dinarje sam. Ker se je za dečka potegnil Pavlović, se je vnel prepir. Iz tega se je nazadnje izcimil spopad. Pavlović je potegnil nož in zadal močnejšemu Vukoviću več težkih ran, zaradi katerih je Vuković kmalu umrl. Za ta zločin se bo moral Pavlović pokoriti celih sedem let in vse to zaradi borih 3 dinarjev...

Nevarno vlomilsko tolpo je prišla belgrajska policija. Za nekaj tednov so se ponavljale drzne vlomne tatvine v najboljšo trgovino na Terazijah. Tatovi so odnesli vse, kar jim je prišlo pod roke. K odkritju je pomagal zgolj slučaj. Ko je trgovec Sindjelčić stopil v bližnjo pekarno, je tam zagledal mladega, slabo oblečenega fanta, ki je nosil elegantne čevlje. Ko si je od strani ogledal čevlje, je spoznal, da so takšni, kakršne on sam prodaja v trgovini. Ker je bil pred tednom okraden, je takoj prijel mladčeniča in ga odiral na policijo. Tam so spoznali, da so prišli nevarnega plitka. Pol ure nato so imeli še ostale tri pomagače in neko žensko, ki je bila njihova oskrbnica. Imeli so že veliko skladišče najraznovrstnejšega blaga, saj so izvršili nič manj kakor 24 vlomov. Še isti večer so nameravali izvršiti petindvajset vlam, pa je slučaj hotel, da jih je policija malo prej pričela.

Tatice, ki je imela v vsakem večjem mestu svojega fanta-tatu, so prišli v Novem Sadu. Piše se Julka Radiković, a stara je komaj 19 let. Policijske navedbe pravijo zanjo, da je doma nekje iz Slovenije. V Novem Sadu je dobila nekega Mitliča in z njim obiskovala trgovine. Med tem, ko je ona zbiral, je tovariš basal kose blaga pod pelerino. Pri takem delu pa so jo končno ulovili. Preiskava pa je ugotovila, da je imela Julka v vsakem večjem hrvatskem in dalmatinskem mestu svojega fanta, v katerega družbi je kradla na enak način kakor v Novem Sadu. Posel je bil tako donosen, da je od prodanega blaga lahko razkošno živela. Na podlagi njenih izpovedi so prijeli tudi vse njene pomagače.

Izvoz živine iz naše države v Nemčijo in Italijo se bo povečal. Zavod za pospeševanje zunanje trgovine je sklenil s pristojnimi nemškimi in italijanskimi oblastmi dogovore, da se bodo kontingenti živine od maja naprej povečali takole: prvi leden se sme izvoziti v Nemčijo 800 goved, vsak naslednji teden pa po 500. Do sedaj smo izvažali v Nemčijo le po 200 glav na teden. V Italijo pa bom izvažali vsak teden po 600 glav. Kot kupec pa se je pojavila sedaj tudi Španija. Španska vlada je pripravljena nakupiti večje število goved pod pogojem, da se odobri plačevanje na sledeč način: 50 odstotkov računa bomo vlada plačala v devizah, drugo polovico pa z blagom. Računi bi se poravnali v roku 6 mesecev. Naša vlada te ponudbe že preučuje.

Prve domače črešnje so se že pojavile na trgu v Splitu. Prodajajo se po 20 dinarjev za kilogram. Letos so črešnje dozorele dva tedna prej kakor prejšnja leta. Kraj, v katerem črešnje v Dalmaciji najprej dozore, se imenuje Zrnovnica pri Splitu.

Prve hitre parnike, ki bodo vzdrževali potniške zveze na Donavi, je dala 1. maja v promet naša država. Parniki bodo potemtakem pluli skozi Madžarsko, Slovaško, Nemčijo, Bolgarijo in Romunijo. Dalje kot do Dunaja ti parniki ne bodo pluli, prav tako je zadnja postaja na zapadu Lom.

«Otrok za otroka» je geslo učenec in učencev mestnih ljudskih šol in otroških vrtec, ki v soboto ob 7 prirede v frančiškanski dvorani veliko akademijo s pravničnimi in lepimi točkami. Otroci naj se že v mladih letih vadijo dobrodelnosti, da bodo odrasli storiili veliko dobrega za svoje bližnje. S prireditvijo akademije hočejo naši šolniki in mestni socialni urad mladini pokazati pota k usmiljenosti do revnih součencev in s tem blaže mlada srca, da bodo naši otroci v resnici dobri. Dober namen prireditve je tako privlačen, da je že sedaj prodanih precej vstopnic, zato si pa preskrbite vstopnice v predprodaji v pisarni Pax et bonum v frančiškanski palači.

Muzejsko društvo za Slovenijo bo imelo svoj redni letni občni zbor v četrtek 11. t. m. ob 5 popoldne v čitalnici Narodnega muzeja v Ljubljani.

Ljubljanski reveži in dobava čevljev

Kaj nam je odkrila včerajšnja razprava?

Ljubljana, 4. maja. Kdor je včeraj mirno in objektivno zasledoval potek razprave o nerednostih na socialno-političnem uradu mestne občine ljubljanske, katere je trajala od 8.30 tja do 15 pred malim kazenskim senatom, je pač moral dobiti prav za naše prilike značilno sliko, kako se lahko vrše različne dobave občini za podpiranje mestnih revežev. Na zatožni klopi bi lahko prišli vsekakor mnogi drugi, ki so zainteresirani na aferah, ki so zainteresirani pri raznih poslih.

Mali kazenski senat so tvorili: s. o. s. g. Rajko Lederhos kot senatni predsednik ter gg. Ivan Brelih in dr. Leon Pompe kot sododniki. Javno obtožbo je zastopal dr. Hinko Lučevnik. Prvega obtožbenca Alojzija Sedeja je branil odvetnik dr. Bogdan Žužek, obtožbenca Marijo Graterjevo pa odvetnik dr. Lado Vavpetič. Višji magistratni komisar g. Pele je v imenu občine še pred uradnim začetkom obravnave prijavil odškodninske zahteve, in sicer proti Sedeju v znesku 440 din, proti Graterjevi v znesku 235 din.

Po opravljenih formalnostih in prečitani obtožnici je sledilo zaslišanje obeh obtožencev.

Kaj pravi Lojze Sedej?

Obtoženi Lojze Sedej je mirno navajal razna dejstva in okoliščine, kako je prišlo do tega, da je trgovec M. T. dobavljal čevlje za socialno-politični urad. Leta 1931 je ta napravil zadevno vlogo, ki jo je priporočil načelniku urada dr. Mavriciju Rusu. Čevlje je T. skozi dobavljal tja do leta 1936. Cene so odgovarjale. Iz lastne iniciative pa mu je načelnik dr. Rus naročil, da naj urad preneha z dobavami čevljev pri tem T-ju, ker so prihajale mnoge pritožbe o slabi kakovosti dobavljenih čevljev in o stranke prinašale celo dr. Rusu čevlje, ki so se po nekaj dneh porabe popolnoma skazili in so podpaliti odpadli. (V zadnjih letih svetovne vojne so razni dobavitelji avstrijski armadi pošiljali take slabe čevlje).

Predsednik: »Za kolikoli je T. dobavljal čevlje uradu?»

Obtožene: »V vseh letih je v celoti po mojem dobavljal za okoli 100.000 din raznih čevljev. To za mladinski odsek, katerega referent sem bil.« Na predsednikovo zadevno vprašanje je obtožene zanikal, da bi bil od T. zahteval določeno 10 odst. provizije od dobave. Prizna, da je od trgovca prejel nekaj parov čevljev. Ve, da je dobil 6 parov čevljev, ki jih je izdal za avstrijske begunce. Po februarški revoluciji na Dunaju 1. 1934 je mnogo

ljudi pribežalo v Ljubljano. Osnova se je poseben pomočni odbor, čegar predsednik je bil odvetnik dr. Celestin Jelenc. Prizna, da je poslal trgovcu v obtožnici navedena pisma. Magistrat ne more podpirati političnih beguncov. Privatno je naprosil trgovca, če bi bil pripravljen na kak način dati čevlje beguncem. Pristal je brez vsakega pritiska. Begunci so prihajali dostikrat boš na urad. Pojasnil je zadevo glede luksuznih čevljev, ki jih je trgovec kupil za Marijo Černičevo. Trgovec ga je vabil na večerjo, kar je odklonil.

Druga obtožbenka je na kratko pojasnila, kako je manipulirala glede podpor.

In kaj pravijo priče?

Sledilo je nato zaslišanje mnogih prič. Mestni fizik dr. Mavricij Rus je kratko pojasnil, kako je bilo glede čevljev, dobavljenih od tega trgovca. Sam je odredil, da so se te dobave prekinile. Priča Marija Černičeva je povedala, da ji je trgovec res dobavljal dva para čevljev in en par snežk. Priča Rudolf Juvan je omenil, da je bil v zimskih dneh velikanski naval strank na socialno-politični urad, dnevno 300 do 400 oseb. Druga priče so izpovedale nekatere nebitne stvari.

Priča trgovec M. T., katerega zaslišanje je bilo dolgo in napeto, je na sodišču obširno pripovedoval, kako je prišlo, da je začel dobavljati čevlje za socialno-politični urad in kako je posloval.

Predsednik: »Za koliko ste občini v celoti dobavili? Obtožene pravi, da za okoli 100.000 din vsa leta.«

Priča: »Izključeno. Sicer ne morem reči točno za koliko, takole za okoli 50.000 din.« Sam ni ovdil Sedeja.

Priča dr. Celestin Jelenc je navedel, da je bil leta 1934 po februarški revoluciji na Dunaju osnovan v Ljubljani poseben odbor za podpiranje beguncov. Priča je bil predsednik odbora. Obtožbenka pozna že več let, je odkrit in ustrežljiv.

Po drugih pričah je bil naposled zaslišan uradnik DZ Simončič, ki je povedal, da ga je priča večkrat prosil in nagovarjal, da naj obvesti obtožbenca Sedeja o tem, da ga priča vabi na večerjo v hotel Belevue. Lojze Sedej je vedno odklanjal taka vabila. Priča je temu ugovarjal, priča Simončič je vztrajal pri svoji izpovedi. Obe priči sta prisegli.

Danes ob 8.30 se je včeraj prekinjena razprava nadaljevala. Sledilo je najprej obširno čitanje raznih zapisov in listin. Sodba bo izrečena še danes.

Propagandna delavnost naše Tujsko prometne zveze

Ljubljana, 4. maja. Naša Tujskoprometna zveza je v letu 1938 mnogo pripomogla, da se je zanimanje za naše kraje izdatno dvignilo doma in v inozemstvu. Letni zaključek nam kaže, da so skupni izdatki za propagando znašali 166.230,55 din, za 55.428,55 din več kakor v letu 1937. Sama izdaja prospektov je vzela 88.778,75 din. Od leta 1923 naprej pa do leta 1938 je Zveza izdala skupno s Tujskoprometno Zvezo v Mariboru naslednje edicije: 100.000 prospektov na 1.436.000 straneh ter 4000 plakatov. Razdeljevala pa je iz zaloge tudi še prejšnje brošure in prospekte, kakor: Badjura, Kleiner Führer durch Slovenien, Badjura, Zasavje, Badjura, Zimski vodnik, Album Slovenije, Zima v Sloveniji 1937-38, Folder Slovenije 1937, prospekt Letovišča ter zdravilišča v Sloveniji in razne druge.

Mnogo je bilo tudi propagande s fotografijami. Nabavila je 535 negativov iz vseh slovenskih krajev, stopila pa je tudi že v predhodne dogovore s Fotoklubom Ljubljana, odnosno s pripravljeno Zvezo slovenskih fotoklubov in sicer z namenom, da bi bila ustanovljena posebna slovenska slikovna centrala. Za razstavne namene je bilo nabavljenih 29 velikih fotografskih povečav. Na razpolago je 345 klišejev. Zbirka diapositivov je krožila po Madžarski, druga serija pa še sedaj potuje po nemških mestih in vzbuja povsod veliko pozornost. Lastnih filmov doslej Zveza, žal, še ni imela. Konec lanskega poletja je, da bi zadostila vsaj prvi potrebi, naročila dva ozka barvana filma, ki predstavljata v prvi vrsti slovenske narodne noše ter življenje v naših turističnih krajih. Predvajana bosta najprej na svetovni razstavi v Newyorku, pozneje pa po Evropi. V letošnjem delu namerava Zveza nabaviti še več takih filmov.

Pri dveh predavanjih, ki jih je Zveza lanske leto priredila, so bili predvajani turistični diapositivi ter turistični filmi. Obe predavanji sta bili prav lepo obiskani.

Naša Tujskoprometna zveza pa se je lanske leto udeležila tudi več razstav. Bila je zastopana na razstavi Male zveze v Pragi, za vselejše v Leipzigu je razen propagandnega materiala preskrbel tudi dve slovenski narodni noši. Na razstavi Društva za ceste, ki je bila lani v Ljubljani, je Zveza razstavila svoj slikovni material, prav tako na turistični razstavi Mariborskega tedna in v okviru turističnega oddelka na mednarodni razstavi fotografije ter filma na ljubljanskem velesejmu. Zastopana pa je bila s svojim razstavnim gradivom tudi na turistični razstavi v Novem Vrbasu. Za svetovno razstavo v Newyorku so bile odposlane številne povečane fotografije. Zveza pa je posredovala tudi pri nabavi slikovnega gradiva za prospekt in za samo razstavo. Propagandni oddelek je v preteklem letu delal tudi publicistično. V tem pogledu je dobil ugodne zveze z našimi dnevniki, ki radi prinašajo turistično važne in zanimive članke. Članki so romali tudi v inozemsko časopisje ter v inozemske službene turistične bilene. Tudi v tem pogledu je bilo opravljeno veliko delo.

Skupno s Tujskoprometno zvezo v Mariboru je naša Zveza povabila predstavnike najuglednejših tujskoprometnih ustanov v Češkoslovaški, na Danskem, Madžarskem, v Nemčiji, v Holandiji, na Švedskem ter v Švici. Predstavniki potovalnih pisarn so stopili v stike z našimi turističnimi krogi. Ogledali so si na krožnem izletu lepote naše Slovenije ter naša dobro urejena gostišča. To potovanje je obrodilo dobre posledice in gre nekaj višjega obiska prav gotovo pripisovati tej propagandni kroži vožnji in ogledu.

V sporazumu z mariborsko Tujskoprometno zvezo, s Slovenskim planinskim društvom ter Jugoslovansko zimskošportno zvezo je naša Tujskoprometna zveza tudi lani opravljala zimsko vremensko poročevalno službo ter svoja poročila oddajala 56 naslovljenecem (dnevniki, športne trgovine, radio, potovalne pisarne pri nas doma in v inozemstvu). Službo poročevalcev je opravljalo skupno 37 oseb, ki so lahko opazovale 56 najvažnejših zimskih postojank. Svoja poročila so ti poročevalci dnevno brzojavljali centrali »Putnika« ter njegovim zastopnikom v glavnih mestih; ta pa so poročila objavljala v dnevnikih.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometer-sko stanje	Temperatura v C°	Relativna vlažnost v %	Veter (smernost, jakost)	Pada-vine m/m	Vrsta
Ljubljana	756,5	14,7	68	86	9	NE, 01 dež
Maribor	755,7	17,7	70	60	6	W, 80 dež
Zagreb	754,9	21,0	100	80	2	W, 80 dež
Belgrad	755,7	23,0	15,0	70	10	S, —
Sarajevo	756,1	20,0	9,0	50	6	0 —
Vis	757,3	14,0	9,0	90	6	0 —
Split	756,4	21,0	12,0	60	5	0 —
Kumhor	757,0	20,0	13,0	70	4	NW, —
Rab	756,6	17,0	10,0	70	7	0 —
Dunaj	756,6	19,0	12,0	60	7	NW, —

Vremenska napoved: Spremenljiva oblačnost, nestalno vreme. Manjše padavine niso izključene.

Koledar

Danes, četrtek, 4. maja: Florijan.

Petek, 5. maja: Pij V.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Dunajska cesta 43; mr. Trnkoczy, Mestni trg 4; mr. Uštar, Selenburgova ulica 7.

Pevski zbor Glasbene Matice ljubljanske ima namisto drevi prihodnjo vajo mešanega zbora v petek ob 20. uri.

Vrsto najpomembnejših letošnjih solističnih koncertov bosta zaključila jutri v petek zvečer slavna angleška umetnika Astra Desmondova in Clifford Curzon. Desmondova je izvrstna angleška solistka — mezzosopranistka, Clifford pa eden najslavnejših sodobnih angleških pianistov. Oba bosta izvajala staro-klasična dela iz angleške literature, pa tudi iz novejšje angleške literature in nekaj skladb iz drugih literatur. Jutrišnji koncerti bo reprezentativni koncert angleških umetnikov, zato se prav posebno opozarjamo na njega. Predprodaja vstopnic v knjižarni Glasbene Matice na Kongresnem trgu. Cene običajne koncertne.

VII. rimsko romanje. Drž. uradništvu, ki se je prijavilo za narodno romanje v Rim od 22. do 29. majnika, sporoča romarski odsek Prosvetne zveze, da je ministrski svet izdal dovoljenje za potovanje in za dopust z odlokom II-15.003-1 od 22. aprila 1939. Istočasno obveščamo, da imajo vsi udeleženci tega romanja od svoje vstopne postaje do Ljubljane, kjer jih čaka poseben vlak, 50% popusta na ta način, da kupijo na vstopni postaji vozovnico do Ljubljane obenem z izkaznico K 13, ki jo dobite na vsaki postaji proti plačilu 2 din. Novih prijav in drugih sprememb glede hotelov in glede vožnje v drugem razredu ne more romarski odsek sprejeti več na znanje, ker so vozovi, ki pridejo iz Italije že naročeni, prenočišča v Rimu pa že rezervirana in deloma plačana.

Ljubljansko gledališče

Drama: Začetek ob 20.

Četrtek, 4. maja: »Utopljenec«. Red Četrtek.

Petek, 5. maja: Zaprt.

Sobota, 6. maja: »Živi mrtvec«. Izven. Globoko znižane cene od 14 din navzdol.

Opera: Začetek ob 20.

Četrtek, 4. maja: »Trubadur«. Debut gdč. Mire Basičeve iz Zagreba. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol.

Petek, 5. maja ob 15: »Don Kihote. Dijaška predstava. Izven. Globoko znižane cene od 16 din navzdol.

Sobota, 6. maja: »Jesenski manevri«. Izven. Globoko znižane cene od 24 din navzdol.

Mariborsko gledališče

Četrtek, 4. maja, ob 20: »Dijak prosjač«. Red D.

Petek, 5. maja, ob 20: Akademija državnega učiteljskega.

Sobota, 6. maja, ob 20: »Potopljeni svet«. Red A.

Trbovlje

Pevski zbor Glasbene Matice ljubljanske bo nastopil v nedeljo, dne 7. t. m., prvič v tako važnem središču našega življa, kakor so Trbovlje. Trbovlje, eden naših največjih podeželskih krajev ima izredno razvito glasbeno življenje, celo vrsto agilno delujočih pevskih zborov, ki živjajo lep ugled in sloves. Matični zbor bo prinesel v nedeljo v Trbovlje predvsem dela slovenskih glasbenih avtorjev, pod vodstvom svojega zborovodje ravnatelja Polića. Začetek koncerta bo točno ob 16 v veliki dvorani tamonjšega Sokolskega doma.

V globoki žalosti naznanjamo vsem poslovnim prijateljem pretresljivo vest, da je sin generalnega ravnatelja naše tvrdke, gospod

FRIC NOOT

družabnik v beograjskem zastopstvu naše tvrdke

nenadoma umrl v sredo, dne 3. maja na Javorniku.

Pogreb bo v petek, dne 5. maja popoldne na pokopališče na Koroško Belo. Pogrebni sprevid krene ob 15.30 izpred Javorniškega gradu.

Blagopojniku, ki je bil našemu podjetju vreden sodelavec, bomo ohranili trajen in časten spomin!

Jesenice, dne 4. maja 1939.

Kranjska industrijska družba

Nekaj v zagovor in zadoščenje univerzitetno izobraženim ženam:

Že od nekdanj so ženske hodile na visoke šole Materinstvo in družinska sreča ne ovirata intelektualnega dela — Naj tudi nasprotno ne bi bilo res!

V današnjih časih obiskuje visoke šole tudi zelo mnogo žensk, čeprav na vseh straneh priporočajo, naj se njih število do skrajnosti omeji. Motil pa bi se vsak, kdor bi mislil, da je študiranje žensk na visokih šolah omogočil šele današnji čas. Že v srednjem veku je dosti žensk obiskovalo univerze. Zanimivo je, da je ravno papeževa univerza v Bologni imela dosti akademikar in tudi dosti profesorice, ki so na tej visoki šoli poučevale že v 14. stoletju. Nekatere med njimi so zapustile celo zelo časten spomin poznejšim rodovom.

Novela d'Andrea, hčerka slavnega profesorja prava, je predavala isti predmet. Kristina de Pisan v svoji knjigi »Ženski poklici« piše o njej, da ni bila samo izobražena, temveč tudi izredno lepa in da ne bi študentje pri njenih predavanjih preveč občudovali njene lepote, je predavala za špansko steno. Pozneje je na tej univerzi predavala matematiko Maria Gaetana Agnesi. Profesor Broses, ki je dobil v proučevanje njena dognanja, pravi o njej, da je bila »18letno dekle, ne lepa in ne grda ženska, ki je s vsakim tujcem govorila v

njegovem jeziku in v čisti latinščini odgovarjala na profesorjeva vprašanja. Pa naj je govoril z njo o matematiki ali čisti filozofiji, o vseh med dušo in telesom, o svetlobnih pojavih — na vse je točno odgovarjala. Clotilda Tambroni je trinajst let predavala grško literaturo, Anna Manzolini pa anatomijo. Delle Donne je bila profesorica kirurgije. O večini teh žensk je bilo ugotovljeno — kar bi bilo morda o današnjih univerzitetno izobraženih ženskah težko reči —, da so ohranile še vedno svojo blago ženskost. Vasil Laura je živela najprej pri svojih starših, in šele tedaj, ko se je oče postaral, se je poročila s profesorjem Verrarijem, ki mu je dala enajst otrok. Bil je to srečen zakon, in zgodovinar Sera, ki je napisal o tej ženi knjigo, pravi poleg drugega, da »je bila izborna mati in je dokazala, da materinstvo in družinska sreča ne ovirata intelektualnega dela. Podobno izpričevalo so dobile številne druge ženske, profesorice na univerzah. Cerkev je hotela dati ženskam enake možnosti za izobrazbo kot moškim, obenem pa je budno pazila na to, da je žena ostala predvsem zvesta svojemu poslanstvu. Postala je poleg svojega znanstvenega dela tudi dobra žena in mati.

Angleška policija prosi go. Rooseveltovo, naj nikomur ne razkazuje sob, v katerih bosta bivala v Beli hiši kralj Jurij in kraljica Elizabeta

Prejšnji teden so zaprosili zastopniki uglednejših ameriških časopisov za sprejem pri gospe Rooseveltovi, ženi predsednika Združenih ameriških držav. Gospa Rooseveltova jih je ljubeznivo sprejela in se dalj časa z njimi razgovarjala. Časnikarji so jo zaprosili med drugim tudi, naj jim razkaže sobe, v katerih bosta v Beli hiši stanovala angleški kralj Jurij VI. in kraljica Elizabeta, ko prideta letos na obisk v Združene ameriške države. Rooseveltova jim je natančno razložila, kako in kaj bo vse pri sprejemu angleške kraljevske dvojice in jim začela opisovati sobe, v katerih bosta bivala kralj in kraljica. Ravno jih je hotela povedati v te sobe, da bi jih časnikarji tudi sami na lastne oči videli in o njih pozneje seveda kaj lepega napisali, ko je nenadno stopil pred njo eden njenih tajnikov in ji sporočil, kakšno prošnjo je poslala angleška policija Scotland Yard. Ta brzojavka je bila naslovljena na gospo Rooseveltovo, v njej pa je bila izražena prošnja, naj soproga predsednika USA nikomur ne razkazuje sob, v katerih bosta bivala angleški kralj in kraljica za časa svojega obiska v Beli hiši.

Gospa Rooseveltova je takoj razumela, zakaj je bilo potrebno, da je Scotland Yard poslala takšno prošnjo. Prav nič ni prišla v zadrego pred časnikarji, čeprav jim je bila prej že obljubila, da jih povede v Belo hišo v tiste sobe, kjer bosta stanovala kralj Jurij in kraljica Elizabeta. Enostavno je povedala časnikarjem vse po pravici, da je dobila od angleške policije takšno in takšno

brzojavko in da jim zaradi tega pač ne sme razkazati omenjenih sob, ki so pripravljene za tako visoka gosta. Dejala jim je tudi, da ne more povedati niti tega, katere sobe so namenjene za bivanje angleške kraljevske dvojice.

Ko so časnikarji videli to veliko odkritosrčnost gospe Rooseveltove, jo niso več nadlegovali z vprašanji. Razumeli so tudi sami željo angleške policije in jo bodo upoštevali. Zanje je ta angleška želja cenzurni odlok, ki jim ne dovoljuje, da bi se v svojih poročilih poglabljali v razkošne sobe in sijaj, v katerem se bo blestela angleška krona, ki bo tokrat prvič v zgodovini odšla preko meja evropske Anglije.

Krožni polet Švicarjev po Evropi

V zvezi s švicarsko razstavo v Curihu prireja družba »Suisse-Air« skupaj z drugimi švicarskimi ustanovami krožni polet po vseh evropskih glavnih mestih. Pri tej priložnosti bodo letala raznašala tudi letalsko pošto. Letalo, ki ima na svojem prvem potovanju čez Rim, Atene, Kairo, Sofijo in Bukarešto prileteti v Curih na otvoritev razstave 6. maja, bo v Beogradu 5. maja ob 12.30, ob 15.30 pa bo nadaljevalo polet v Budimpešto. Veliko letalo »Douglas« družbe »Suisse-Air« ima 4 moze posadke in z njim se vozi 12 delegatov švicarskih oblastev in gospodarskih in prometnih ustanov.

Angleški politik Winston Churchill, eden najodločnejših Angležev, ki jih ima nemški kancler najbolj na piki.

Sorodnica lorda Perth umrla v največji revščini in zapuščenosti

Te dni je prišla iz Newyorka vest, da je tam umrla v 90. letu starosti in v največji revščini žena, katere preteklost tvori poglavje v zgodovini ene najplemenitejših angleških aristokratskih rodbin. Starka, ki so jo sosedje poznali le pod imenom gospa Drummondova, je na smrtni postelji priznala svoji prijateljici, da je bila junakinja v romanu, ki je vzvalovil družabno življenje v Angliji v osemdesetih letih preteklega stoletja. Pred letom 1880 je bila pokojna Drummondova nekaj let komornica pri nečakinji grofa Essenskega, pri kateri je stanoval sorodnik, ki tedaj še ni bil star niti dvajset let, a je bil kot plemič Forth dedič lorda Perth. Ta mladenič se je zaljubil v lepo komornico, se odpovedal dediščini po svojem stricu in se odpeljal z njo v Ameriko, kjer sta se poročila. Njuna sreča pa je bila kratka. Po sedmih letih je mladi plemič umrl in pustil ženo z malo hčerko v veliki bedi, kajti v Anglijo se zaradi prepovedi rodbine Perth ni mogla vrniti. Skoraj šestdeset let je živela v žalostnih razmerah, popolnoma pozabljena v revni newyorški četrti. Član angleške plemiške rodbine Perth je tudi angleški diplomat, ki je bil prav do pred kratkim veleposlanik v Rimu.

V boju s človekom so se race raje umaknile

V kalmarskem okraju na vzhodnem švedskem obrežju se je začel neizprosni boj proti — racam. V teh krajih so se bile divje race silno razmnožile, tako da so postale prava nadloga za kmeta in ribiča. Pred približno petnajstimi leti so bile na švedski vzhodni obali race zelo redek pojav, danes jih pa samo v kalmarskih okrajih naštejemo na tisoče in tisoče. V velikih trumah se pojavljajo tudi v notranjosti dežele nad polji. Boj proti njim obloži v tem, da njih jajčka v gnezdih ljudje enostavno prebadajo. Na ta način večino račjih jajc uničijo, race pa sede na njih toliko časa, da je že prepozno, da bi mogle znesti druga jajca. Tako je bilo uničenih v zadnjem času že nad sedem tisoč jajc, število rac pa je znatno padlo. Ko so te divje ptice spoznale, da z njihovimi jajčki nekaj ni v redu in da se njihov zarod ne obnavlja, so se začele seliti drugam. Prepričale so se, da v boju s krutim človekom ne bodo uspele in so se zato raje umaknile tja, kjer je manj ljudi in več miru.

Stoletno priateljstvo Anglije in Portugalske

Portugalski poslanik v Londonu se je včeraj popoldne oglašil v zunanjem uradu. Mislijo, da je bil namen njegovega obiska dogovor glede nekaterih podrobnosti v zvezi z izročitvijo portugalskega odlikovanja kralju Juriju, preden se odpelje v Kanado. Poslanik je hotel s tem odlikovanjem potrditi čvrstost stoletne angleško-portugalske zveze.

Nova ang'eška ladja je splavala v morje

Včeraj so spustili v morje eno najhitrejših ladij na svetu, ladjo »Princ of Wales«. Za botro je bila princesinja Elizabeta. Pri slovesnosti je bilo navzočih več tisoč ljudi. Omenjena ladja ima 35 tisoč ton. Njena oborožitev obstoji iz 10 topov kalibra 14 palcev, ki so nameščeni v treh stolpih, dalje iz 16 manjših topov kalibra 5 palcev in enega topa kalibra 4 palce, ki so postavljeni v osmih stolpih. K temu je treba dodati še večje število manjših topov. Hitrost te nove ladje drže v največji tajnosti, smatrajo pa, da je ta hitrost mnogo večja kot pa je ima ladja Nelson, to je nad 23 vozlov. Ladjo varujejo posebni oklepi pred sovražnimi topovskimi krogli.

24 ur prisilnega bivanja v Jeruzalemu

Nemški športni letalec Aufermann je prispel včeraj s svojim letalom v Bagdad. Preletel je tisoč kilometrov dolgo puščino od Jeruzalema do Bagdada. V Jeruzalemu ga je angleška kriminalna policija zadržala za 24 ur. Danes bo Aufermann nadaljeval svojo pot proti Teheranu.

„Čudno“ ravnanje Belgijcev z Nemci

Pri proslavi 1. maja, ki je bila prirejena v nedeljo popoldne v Winterslagu v kempkem rudarskem revirju in ki so jo organizirali člani nemške inozemske organizacije, je prišlo do incidenta o priliki govora poveljnika nemške delavske fronte. Proslava je bila v zaprtih prostorih. Kljub temu pa so levičarji smatrali, da je vzlikanje voditelju nemškega rajha izzivanje, naperjeno proti notranjemu miru v Belgiji. Posredovala je oblast. Belgijsko časopisje je o tem incidentu obširno poročalo. Stališče Belgijcev je zelo čudno — pravijo Nemci — posebno zaradi tega, ker je belgijskim oblastem znano, da so Nemci iz rajha v Belgiji popojnoma lojalni do domačinov in da se vzdržujejo vsakega vmešavanja v belgijske notranje zadeve.

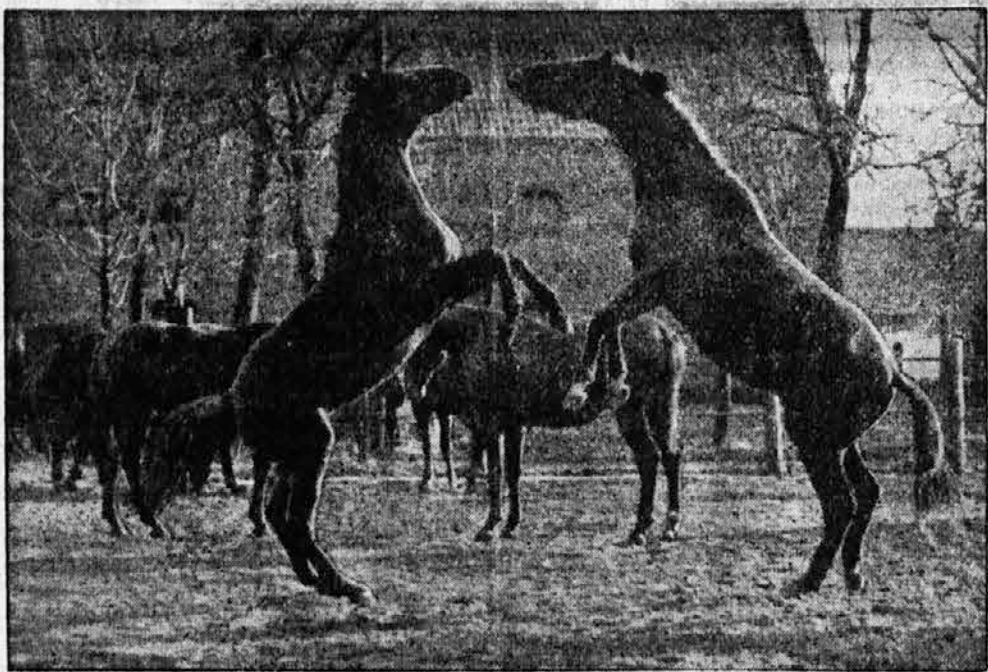
Letošnja ženska pomladanska moda na Angleškem

Programi Radio Ljubljana

Cetrtek, 4. maja: 12. Obisk pri severnih Slovanih (plošč) — 12.45 Poročila — 13. Napovedi — 13.20 Pri-povede v glasbi (plošč) — 14. Napovedi — 18. Poslovod Radijskega orkestra — 18.40 Slovensčina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič) — 19. Napovedi, poročila — 19.30 Nacionalni ura: Predavanje min. za ljudsko telesno vzgojo — 19.50 Deset minut zabave — 20. Sramel-kvartet Murček — 20.40 Reproduciran koncert simfo-nične glasbe — 22. Napovedi, poročila — 22.15 Za dobro voljo igra Radijski orkester.

Drugi programi

CETRTEK, 4. maja: Belgrad: 20. Humor, 21. Pev-ski koncert, 22.15 Klavir — Zagreb: 20. Belgrad — So-fija: 19.30 Ork. koncert — Bratislava: 19.30 Slovenska narodna, 19.50 Igra, 21. Ork. koncert, 22. Slovenski skla-datelji — Varšava: 19. Zabavna glasba, 23. Poljska gla-sba — Budimpešta: 20.10 Prens, 21. Ork. koncert, 23. Ci-ganski orkester — Trst-Milan: 17.15 Brazilski koncert, 21. Bizetova opera »Carmen« — Rim-Bari: 21. Igra, 22.30 Ork. koncertOrk. koncert — Florenca: 20.35 Simfonični koncert, 21.35 Violina, 21.55 Dunajski valčki — Vrat-slava: 20.15 Pfitznerjevo skladbo

Pomladni ples v naravi

Poslednja zapoved

Danes je bil major Brand še nekam posebno v skrbeh. Letal dolgo ni bilo. Brand je hodil po sobi od stene do stene. Njegov izraziti obraz je bil mračen. Major je bil visok. Malce posivelih las, tesno zapet v svojo letalsko unifor-mo in lep človek. Iz oči mu je sijala od-ločnost, ki je lastna letalcem.

Brand se je obrnil k pribočniku Phippsu in vprašal: »Kako, da se oddelek »A« še ni vr-nil?»

Pribočnik Phipps je dobrohotno od-vrnil:

»Nevarna naloga, major.«

Prižadeval si je, da bi poveljnika po-miril.

Phipps je bil starejši bivši pilot, člo-vek posebnega dobrega erca in zvest to-variš. Poveljnik Brand in vsi drugi pi-loti so imeli »starega Phippsa« zelo radi.

Nastal je mučen molk pričakovanja. Brand je neprenehoma hodil k oknu, če bo zaslišal brnenje motorjev. Po njem bi vedel, da se njegovi ptici vračajo...

Tišino je pretrgal glas telefona. Phipps je vzel slušalo. Klicalo je vr-hovno poveljstvo, ki je hotelo majorja Branda, zato je izročil slušalo njemu.

Generalav glas je strogo sprševal:

»Kaj je z oddelkom »A«? Zakaj se še ni vrnil? Pošljite drugič boljše ljudi.«

Ta pripomba je zelo razjezila Branda. Toda premagal se je in hladno odgovor-jal generalu iz glavnega poveljstva:

»Pošljite nam novih ljudi... Toda vedeti morate, gospod general, da je naš oddelek najboljši v vsej Franciji, ka-kor ste se že lahko večkrat prepričali.«

General ni bil dostopen za razloge, zakaj dejal je suho:

»Prestavil vas bom, major! Treba je, da poslušate moje zapovedi, ne pa da ravnate po svoji glavi. To bi bilo v vsakem oziru pametnejše.«

Telefonski pogovor z glavnim povel-jstvom je bil brz končan. General je bil po vsem videzu jezen, še bolj kakor je-zen pa nemiren, kar je izdajal njegov glas. Majorja Branda pa je preveč skr-belo, kaj je z njegovimi fanti, da bi se bil mogel kaj dal pripraviti z generalom.

Pogovor je majorja Branda še bolj razdražil. Začel je stiskati pesti, kora-čil je po sobi sem in tja ter zraven jezno in glasno govoril tiavendan, kar tako, da je bilo le nekaj slišati.

Phipps ga je gledal od strani. Zdelo se je, da se mu major smili. Zato je kar molčal. Pustil je Branda, naj se izgovori. Potem mu bo lažje. Saj ga je poznal,

2 kakšen je ponavadi ob takih prilikah.

Toda major Brand je besnel dalje ka-kor človek, ki se zaveda, da je storil vse, kar je bilo v njegovi moči, pa ga zato gajda.

»O, seveda... Gospod general je da-nes zelo uraden... Lahko je njemu Tu pa vsako jutro pošljamo ljudi v gotovo smrt. Kdo se v glavnem poveljstvu po-tem vpraša. Mislijo, da imajo opravka samo s stroji... In seveda, kadar se kdo ne vrne, sem pač jaz tisti krivnik, ki jih pošljam. Dragi Phipps, vi me po-znate, vi me gledate vsak dan in vi tudi edini veste ter razumete, kako mi je to težko. Jaz sem krivnik teh ljubih, dobrih fantov! Res! Pošljamo mi sem otroke, da jih po zapovedi ubijam!«

Ker se je le preveč gnil, ga je sku-šal Phipps potolažiti in je dejal:

»Komendant, saj sami veste, da iz-polnjujete samo svojo dolžnost.«

Toda Brand se ni dal pomiriti.

»Dolžnost... Da, seveda, dolžnost! Toda v dveh tednih smo izgubili šest-najst fantov! Vsak dan po enega člo-veka! Ali razumete, Phipps? Oddelek »A« ima danes spet posebno težavno nalogo. Sedem krasnih fantov je odle-telo. Trije izmed njih so danes prvič nad sovražnim bojiščem. Srečni bomo lahko, če se jih bo vsaj nekaj vrnilo... Toda, poslal sem jih jaz. In to je tisto, kar včasih človeka grize...«

Phipps ga je tolažil:

»Vem, da je to težko, major. Toda pomirite se. Saj ni nikjer zapisano, da bi morali biti že tu. Zakasnilo so se, da-lali so ovinek.«

»Da, da, oni tam iz poveljstva samo telefonirajo: oddelek v boji! Mi jim od-

govorimo: Razumem! Eno samo besedo: razumem! Potem pa pošljamo na nebo letala, ki so že vsa preresetana od kro-gel...«

Phipps ga je ustavil:

»Pa kaj se naši fantje kdaj pritožu-jejo zaradi vsega tega?«

»Ne pritožujejo se. Nikdar. Tudi oni pravijo: razumem! in se vzdignejo.«

Zdaj je Phipps planil pokancu in spet ustavil poveljniskovo govorjenje:

»Mir! Tu so!«

Major Brand je pri njegovem vzkliku obstal sredi sobe in začel napeto pri-sluškovati. V začetku je bil kar nekam gluhih od lastnega razburjenega po-prejšnjega govorjenja. Potem je iz da-ljave zaslišal lahno, zamolklo brnenje motorjev.

Oddelek je prihajal... Vračajo se! Ta misel je prešinila oba častnika. Obstala eta sredi sobe kakor kipa, ča-kala drug poleg drugega ter poslušala.

Nad grajsko streho je močno zagr-melo. Poveljnik ni spregovoril niti be-sede, temveč je samo dvignil prst na roki.Stel je svoje ptice na prste...

Čez trenutek je zabrnelo v drugo. Brand je dvignil drugi prst... Potem sta zaslišala tretjega, čez kratko pa še četrtega.

Po četrtem je nastal majhen premor. Nihee ne bi vedel povedati, ali je trajal sekunda ali minuto ali celo večnost. Obema častnikoma so se tisti trenutki zdeli neskončni in evinčeno težki. Oni štirje jekleni ptici so se bili že spustili. Se trije bi bili morali priti...

Čez malo se je spet zaslišalo odda-ljeno brnenje, ki se je naglo bližalo. Pri-hajal je peti...

Zdaj je spet zavladala tišina. Obraz majorja Branda je bil kakor izklesan iz pobelednega kamna. Še vedno je stal sredi sobe in prisluškoval. Toda tišina je postajala popolna, vedno bolj tiha, vedno strašnejša.

Major Brand je z mračnim pogledom zrl na svoje roke, ki so kazale samo pet ategnenih prstov...

Pet ptic se je vrnilo. Odšlo jih je bilo sedem...

II.

Veliko polje pred gradom je bilo pre-urejeno za letališče. Prav ta trenutek so se mala bojna letala drugo za drugim spuščala v silnem zaletu. Na robu polja so se obračala ter potem pridrsela med oglušujočim grmenjem motorjev po travi, ki se je vila pod pijom, ki je prihajal od vetrnice na letalu. Pred gradom so jekleni ptici zavili proti hangarjem.

Ka se je pet letal oddelek »A« za-čelo spuščati proti letališču, je pridrsela vso posadka iz svojih zatišij, jim etekla naproti, da bi jih pozdravila ob evi-denju.

V vsakem letalu je sedel po en pilot. To so bili majhni bojni avioni z malo prostora.

Prvi se je spustil na zeleno, vabljivo travo poveljniki oddelka »A«, stotnik Courtney Dokler je še imel na obrazu letalske naočnike, je bil podoben zloce-ju. Prosti del obraza mu je bil ves črn od dima iz motorja in iz strojne. Dim ga je zavijal, ko je v zraku sejal smrt iz strojnice, ki je bila postavljena pred njim.